

AKTUELLT FÄLLEDES FÖR ETIKETT PÅ PARTI

Granskningsnämnden har fällt ett inslag i Aktuellt där det invandringsfientliga och högerpopulistiska brittiska partiet UKIP också beskrevs som högerextremt. Nämnden ansåg att SVT inte gav en tillräcklig grund för den beskrivning som gjordes av partiet.

Däremot friades fyra andra program som anmälts till nämnden. Det gäller ett program med Thomas von Brömssen i Minnenas Television, en intervju i Skavlan med statsminister Stefan Löfven, en dokumentär om arbetet med musikalen *Livet är en schlager*, samt ett inslag i Aktuellt om priset på el, där nämnden friade men riktade en viss kritik mot en del i inslaget.

KLART FRIANDE AV SKAVLANS INTERVJU MED STATSMINISTERN

FRIAT: Skavlan, SVT1 2014-12-05, KL 21.00, inslag med Sveriges statsminister, fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr: 14/02929.

Inslaget var en intervju med statsminister Stefan Löfven, S, som i samma vecka hade förklarat att regeringen tänkte utlysa ett extra val i mars 2015 till följd av att regeringens budget hade fallit i riksdagens omröstning den 3 december när Sverigedemokraterna valde att rösta på den borgerliga oppositionens budgetförslag.

23 anmälare framförde kritik som kortfattat kan sammanfattas i följande punkter.

1. Mitt i ett infekterat politiskt läge fick Socialdemokraternas partiledare oemotsagd kritisera Sverigedemokraterna och partierna inom Alliansen.
2. Det förekom osakliga uppgifter, framför allt om Sverigedemokraterna.
3. Ovanstående var extra olämpligt eftersom ett extra val just annonserats.

I intervjun sa Stefan Löfven bland annat följande om Sverigedemokraterna.

Vi ska vara tydliga med vad det här är för parti. När den nuvarande partiledaren gick in i partiet, då var det här ett parti som hade hakkors på sina möten. Deras ledare valde att dekorera rummet med hakkors. Då förstår alla vilka rötter vi talar om. Det här är ett parti som säger att det farligaste som har hänt sedan Adolf Hitler är muslimer. Det här är ett parti vars företrädare går här på gatorna med järnrör och kallar unga kvinnor för "lilla hora".

SVT fick yttra sig över inslaget och framförde bland annat att oppositionspartiernas hållning i frågan var väl belyst i den övriga medierapporteringen. Programledaren ställde kritiska frågor och omdömen om Sverigedemokraterna kom från en tillfällig medverkande, dvs Stefan Löfven. Dessutom påpekade programledaren att ingen från partiet fanns med för att bemöta kritiken. Enligt nämndens praxis får politiska partier dessutom godta relativt långtgående kritik innan det kan krävas att partierna i fråga måste ges tillfälle att bemöta kritiken.

Eftersom SVT måste ha stor frihet att själv bestämma vilka som ska medverka och intervjuas i programmen hade granskningsnämnden inga synpunkter på valet att intervjua Stefan Löfven. Eftersom Löfven var en tillfällig medverkande stred inte hans uttalanden mot kraven på opartiskhet och saklighet. Nämnden kunde inte heller finna att programledarens förhållningssätt eller något annat som anmälarna tagit upp stred mot kraven på opartiskhet och saklighet.

AKTUELLT-INSLAG FÄLLT FÖR ATT STRIDA MOT SAKLIGHETEN

FÄLLT: Aktuellt, SVT2 2014-11-28, inslag om den brittiske premiärministerns utspel om invandring, fråga om saklighet. Dnr: 14/02861.

Det anmälda Aktuellt-inslaget handlade om premiärminister Camerons utspel om skärpta regler för invandring från andra EU-länder. Utspelet kommenterades i direktsändning av SVT:s Europa-korrespondent, som gav en bakgrund till Camerons förslag. I det sammanhanget nämndes det brittiska partiet UKIP, som beskrevs på följande sätt: ....*”Det här är en politisk debatt som förts av UKIP, UK Independence Party, och Cameron behöver nu stoppa flykten från hans parti till det här högerextrema populistiska partiet...”*.

SVT säger i sitt yttrande till nämnden att det i såväl brittisk som europeisk politisk debatt är en allmän uppfattning att UKIP ska beskrivas som ett parti med EU-motstånd, invandringsfientlighet och högerpopulism som främsta kännetecken. Ordet högerextrem kunde dock nyanseras i inslaget, men ska ses mot bakgrund av situationen med snabb direktrapport på kort varsel och starkt begränsad tid i programmet.

Granskningsnämnden beslutade dock att fälla inslaget med motiveringen att SVT inte visat tillräcklig grund för den beskrivning som gjordes av partiet i inslaget.

AKTUELLT FRIAT FÖR INSLAG OM ELPRISET

FRIAT: Aktuellt, SVT2, 2014-11-16, kl. 21.00, inslag om lägre pris på el, fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr.14/02808

Inslaget i Aktuellt var en kortversion av ett längre inslag i Rapport och handlade om att vindkraftsutbyggnaden i Sverige bidragit till de låga elpriserna och att denna utveckling kunde väntas fortsätta de närmaste åren. Det påannonserades med bland annat följande: *Bara på några år så har det skett en revolution på den svenska elmarknaden. Priserna har mer än halverats och det beror framför allt på den kraftiga utbyggnaden av vindkraft.*

En anmälare ansåg att SVT tog ställning för vindkraft genom att koppla samman låga elpriser med vindkraft. Det kunde leda till att allmänheten fortsatte ge sitt stöd till en politik som innebär utökade subventioner till vindkraft. Vidare ansåg anmälaren att de låga elpriserna inte alls hade koppling till vindkraftsutvecklingen, utan att helt andra faktorer låg bakom.

Enligt granskningsnämnden gav nyhetslöpet och påannonseringen av inslaget intrycket att framförallt utbyggnaden av vindkraft orsakat lägre pris på el. Även om det i reportaget framgick att det fanns flera orsaker till det lägre elpriset – som att konsumenterna blivit bättre på att energispara samt en minskad efterfrågan på el från industrin – borde det enligt nämnden tydligare ha framgått att det lägre priset berodde på en mängd olika orsaker. Inslaget brast därmed i förhållande till kravet på saklighet. Nämnden ansåg dock vid en samlad bedömning att bristen inte var så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot saklighetskravet. Nämnden ansåg heller inte att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

GAMMAL SKETCH MED FÖRÅLDRAT UTTRYCK FRIADES

FRIAT: Minnenas television: Thomas von Brömssen, SVT1, 2014-10-09, inslag med en historia, fråga om mediets genomslagskraft. Dnr. 14/02484.

Inslaget var en sketch i humorshowen "Säg inte nej till mig eller förlåt jag trodde det var show" från 1986 i serien Minnenas television. Sketchen var en drift med en äldre komikers föråldrade humor. En anmälare ansåg att det var rasistiskt att ordet "neger" användes i sketchen och påpekade att ordet ansågs nedsättande redan när programmet sändes första gången för ca 25 år sedan. SVT fick yttra sig över bestämmelsen om mediets genomslagskraft och granskningsnämndens praxis när det gäller inslag som kan uppfattas som uppenbart kränkande mot människor med viss hudfärg eller nationalitet.

SVT anförde bl. a. att programmen i serien ofta ett gammaldags språk och skildrar företeelser i samhället där värderingar förändras över tid. Liksom i övrig programverksamhet tas hänsyn till programmets karaktär och ton och till vilken målgrupp det riktar sig. SVT har i vissa uppmärksammade fall bedömt att ett föråldrat språk eller bildspråk inte har haft relevans i sitt sammanhang och har gjort ingrepp i program. När det gäller det nu aktuella programmet bedömdes dock att det inte var nödvändigt. Programmet hade ett uppenbart historiskt sammanhang, att visa program ur SVT:s arkiv. Hänsyn togs också till att programmet inte riktade sig till barn och inte hade något kränkande syfte och att udden i satiren riktades mot okunnighet och aningslöshet. Ordet "neger" förekom helt utan värderingskommentar i Svenska Akademiens ordlista fram till 1986. I den 12:e upplagan 1998 förekommer noteringen "något nedsättande", och i den 14:e upplagan från 2006 står det "kan uppfattas som nedsättande". Uttrycket var troligen föråldrat redan 1986 och har idag ytterligare problematiserats allvarligt i samhällsdebatten. Enligt SVT framgick dock att sketchen drev med rasistiska föreställningar genom karaktärens drift med sig själv som okunnig, lite dum och otidsenlig.

Granskningsnämnden friade inslaget med viss tvekan. De bedömde att den aktuella sketchen var kränkande mot människor på grund av deras hudfärg men beaktar att sketchen var från år 1986 och att den äldre komikern får anses ha gett uttryck för en redan då föråldrad

humor. Nämnden anser mot den bakgrunden att inslaget inte strider mot bestämmelsen om televisionens särskilda genomslagskraft.

DOKUMENTÄR OM ARBETET MED FÖRESTÄLLNING FRIADES

FRIAT: "Livet är en schlager – och ett hårt arbete". SVT1, 2014-11-22, program om en musikal. Fråga om otillbörligt gynnande. Dnr. 14/02601

Dokumentären "Livet är en schlager – och hårt arbete", handlade om en ensembles hårda arbete inför en stor musikaluppsättning. I programmet intervjuas regissören och författaren Jonas Gardell, kompositören Fredrik Kempe och några av Sveriges största musikalartister m.fl. om deras konstnärliga arbete. I programmet fanns också sekvenser från premiären och repetition. En anmälare ansåg att programmet hade karaktären av "promotion" och innebär ett otillbörligt gynnande av kommersiellt intresse eftersom föreställningen vid sändningstillfället spelades på den privata scenen Cirkus.

SVT fick yttra sig och anförde i huvudsak att syftet med att visa dokumentären var att kunna följa de olika yrkesgrupperna i deras arbete på nära håll, hantverksmässigt och personligt. Dokumentären sändes 10 veckor efter det att föreställningen "Livet är en schlager" hade premiär på Cirkus. Lanseringen av föreställningen hade passerat med god marginal och biljetterna för säsongen sålts ut.

Enligt SVT fanns ett starkt informations- och underhållningsintresse att följa det konstnärliga arbetet med en av de få nyskrivna svenska musikalerna på svensk kulturscen med ett starkt aktualitetsvärde. Dokumentären skulle haft ett mindre aktualitetsvärde för publiken om den hade sänts när föreställningen inte längre gavs och att någon föreställning kommer alltid kommer komma i blickpunkten om man ska få följa artisters eller scenarbetarens arbete med en sådan. Redaktionen bedömde dock att det utrymme som föreställningen fick i dokumentären var av sekundär betydelse i förhållande till de inblickar som gavs när det gällde det konstnärliga arbetet.

Granskningsnämnden ansåg att det uppstod ett gynnande av musikalen och platsen där den spelades bland annat mot bakgrund av att det förekom scener från premiären. Lämpligheten i att sända ett program som handlar om en uppsättning av en musikal som vid tiden för sändningen fortfarande spelades kan enligt nämndens mening diskuteras. Nämnden bedömde dock att det fanns ett tillräckligt informations- och underhållningsintresse och att programmet därmed inte innebar ett otillbörligt gynnande av kommersiella intressen i strid med bestämmelsen.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78

Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.

Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till programetik@svt.se!